

Nieuwe informatie over een klok voor de Sint-Martinuskerk van Asse, gegoten in 1576 door Adriaen Steylaert (°ca. 1530), klokgieter en kanongieter van Mechelen

Vooraf

In zijn nog altijd onovertroffen studie over de klokgieters en kanongieters van Mechelen noteerde dr. Georges Van Doorslaer dat Adriaen Steylaert (°ca. 1530 - †ca. 1581), klokgieter en kanongieter van Mechelen, een klok goot voor de kerk van Asse. Van Doorslaer vermeldde dat in 1592 de kerkmeesters van Asse een overeenkomst hadden gesloten met de voogd over de wees van Adriaen Steylaert. Het contract betrof de regeling voor de afbetaling van het achterstallig saldo van 148 gulden naar aanleiding van de levering van de klok. De auteur verwees naar een akte van de Mechelse notaris Peeter De Munter van 1 december 1592.¹

In zijn bijdrage over *Mechelse klokken* noteerde dr. Eugene Van Autenboer dat Adriaen Steylaert op 24 januari 1576 een overeenkomst had afgesloten met Jan De Greve, *presbyter* en rentmeester van Asse voor het gieten van een klok. Ze werd geleverd, maar de betaling liet op zich wachten. Namens de erfgenamen van de overleden klokgieter kwam Jan De Lathouder op 8 juni 1592 met de kerkmeesters en enkele ingezetenen van Asse tot een overeenkomst over de betaling van het bedrag van 148 gulden 10 stuiver, het saldo van 174 gulden, de kostprijs van deze klok. Van Autenboer verwees naar een akte van de Mechelse notaris Mattheus De Nielis van 8 juni 1592.² Beide akten handelden duidelijk over de levering van dezelfde klok van Adriaen Steylaert voor de kerk van Asse.

In deze bijdrage ga ik dieper in op deze twee notarisakten, waarvan de transcripties achteraan als bijlagen zijn gevoegd.³ Hieruit blijkt niet alleen dat de kerk van Asse in 1576 een klok bezat van de Mechelse gieter Adriaen Steylaert, er waren ook (familie)banden tussen Asse en Mechelen. Als “wegwijzers” doorheen de families Wagevens, Steylaert, Van der Jeught, Van Ginderachter en Van Battel in de 16de eeuw, zijn achteraan als bijlagen genealogische structuurschetsen toegevoegd. En om “de waarde” van deze klok te duiden breng ik uiteraard even de klokgieter zelf voor het voetlicht.

¹

G. VAN DOORSLAER, *L'ancienne industrie du cuivre à Malines. II. L'industrie de la fonderie de canons*, in *Bulletin du Cercle Archéologique, Littéraire & Artistique de Malines*, dl. 20, Mechelen, 1910, p. 344.

G. VAN DOORSLAER, *L'ancienne industrie du cuivre à Malines. III. La fonderie de cloches*, in id., dl. 23, Mechelen, 1913, p. 25 – 31.

²

E. VAN AUTENBOER, *Mechelse klokken*, in *Bijdragen tot de geschiedenis bijzonderlijk van het oud Hertogdom Brabant*, reeks III, jaar VI, nr. 3, Antwerpen – Gent, 1954, p. 133.

³

Stadsarchief Mechelen (S.A.M.), notaris M. De Nielis, nr. 1.326, f° 198r – 199r, 8 juni 1592 en notaris P. De Munter, nr. 1.307, f° 425r – 425v, 1 december 1592.

De akten van 8 juni en 1 december 1592

Zestien jaar na de levering van de klok voor de kerk van Asse, op maandag 8 juni 1592, werd in Mechelen een samenkomst gehouden ten huize Het Groenhuis van Jan Van Battel aan de Hoogstraat. Uit Asse waren toegekomen: de kerkmeesters Gielis Schuttenaer en Laurens De Greve, de koster en klerk van de parochie Hendrick Van den Driessche alsook Franchois Baillu, Jan Van den Wijngaerde, Peeter De Meestere, Gijsbrecht Van der Burcht en Martin Meerte, wethouders en ingezetenen van Asse. Als vertegenwoordiger van de erfgenamen van wijlen Adriaen Steylaert was Jan De Lathoudere aanwezig.

Beide partijen wensten een overeenkomst te sluiten over de achterstallige betaling van een klok die in 1576 Adriaen Steylaert aan de kerk van Asse had geleverd. De klokgieter had daarvoor op 24 januari dat jaar een contract afgesloten met Jannen De Greve, de pastoor en rentmeester van de kerk, samen met de toenmalige kerkmeesters. De achterstallige schuld bedroeg 148 gulden 10 stuiver, het saldo van 178 gulden, de kostprijs voor de levering van de klok.

Beide partijen kwamen overeen dat de schuld in drie keer zou afbetaald worden: een deel met half oogst, een volgende deel met Kerstmis e.k. en het saldo met Bamis (1 oktober) 1593. De betalingstermijnen mochten niet meer dan 2 maanden overschreden worden. *Meester* Matheus Van der Jeught was aanwezig bij de onderhandelingen. Hij stelde zich borg voor de betaling van de 148 gulden 10 stuiver. Om bij een eventueel geschil of onenigheid hun (rechts)zaak te behartigen, stelden de vertegenwoordigers uit Asse de Mechelse notaris Adolph Van de Venne aan als hun procureur. Matheus Van der Jeught koos Pieter De Nielis als zijn procureur.

De Mechelse notaris Matheus De Nielis akteerde ten huize Het Groenhuis op de Hoogstraat de overeenkomst. De vertegenwoordigers uit Asse en Matheus Van der Jeught ondertekenden de minuut van het contract samen met de notaris en in aanwezigheid van twee getuigen. Dat waren Ambrosius Van de Venne, klerk van het oudekleerkopersambacht van Mechelen en Peeter Van den Gheine, klokgieter van Mechelen, die ook op de Hoogstraat woonde.

Wellicht maakte Jan De Lathouder zich zorgen over de betaling of over de borgstelling, want hij verzocht de getuige Ambrosius Van de Venne om hierover een attestatie te verstrekken bij de Mechelse notaris Peeter De Munter. Op 1 december 1592 verduidelijkte hij dat *meester* Matheus Van der Jeught had meegedeeld dat hij zich enkel borg had gesteld voor de achterstallige schulden ten bate van één persoon onder de afvaardiging van Asse, omdat hij die blijkbaar zeer goed kende. Wie die persoon was, vernemen we niet.

De klok van Adriaen Steylaert bleef niet bewaard. Van Doorslaer schreef dat Peeter (IV) Van den Ghein, klokgieter van Mechelen, op 10 februari 1652 een contract afsloot voor de levering van twee nieuwe klokken voor de kerk van Asse, waarvoor de oude klokken als klokspijs werden herbruikt. Wellicht behoorde de klok van Adriaen Steylaert daarbij. Van den Ghein zou 850 pond (1 Mechels pond = 0,409 kg) brons toevoegen en zou voor zijn werk 151 gulden 15 stuiver ontvangen. Na het

bombardement van Brussel in augustus 1695 werd Asse geplunderd waarbij de toenmalige klokken van de kerk verloren gingen.⁴

De (familie)banden tussen Asse en Mechelen

Het was geen toeval dat de afvaardiging van Asse vergaderde ten huize van Jan Van Battel en dat Matheus Van der Jeught zich voor hen borg stelde. Enkele familiebanden illustreren dat.

Jan Van Battel (°ca. 1558) was een zoon van Rombout Van Battel en Kathelijne Van Ginderachter. Zij was de zuster van Peeter Van Ginderachter (°Asse, ca. 1522 – †Mechelen, 12 december 1591), kanunnik en cantor van de Sint-Romboutskerk in Mechelen en die zich *Deladerrière* noemde. Hun vader was Hendrick Van Ginderachter, gehuwd met Margriete Van der Jeught, o.a. schepen van Asse (1552 – 1561) en gildebroeder van Mazenzele (1542).⁵

Matheus Van der Jeught (°ca. 1530, †Mechelen, 5 september 1612) was koninklijk buskruitfabrikant in Mechelen sedert 1573 toen hij zijn schoonvader Ghillain Van den Dijcke in die functie opvolgde. Matheus was een zoon van Peeter Van der Jeught en Elisabeth Van Neervelde. In Mazenzele had hij zijn vader opgevolgd als meier van de abdij Ten Roozen. Peeter Van der Jeught was de broer van hogervermelde Margriete Van der Jeught, de moeder van Katelijne en Peeter Van Ginderachter. Matheus was gehuwd met Johanna Van den Dijcke en woonde in Mechelen aan de Hoogstraat in het huis De Fonteyne, kortbij Het Groenhuis van Jan Van Battel.⁶

Enkele biografische notities over Adriaen Steylaert⁷

Adriaen Steylaert (°ca. 1530) was een zoon van Jan en Clara Wouters. Zijn grootmoeder aan vaderszijde was Elisabeth Fierens. Zij had een zuster, Catharina

⁴

G. VAN DOORSLAER, o.c., *La fonderie de cloches*, p. 76 en 77.

⁵

F. VAN DER JEUGHT, *Experire! Peeter Van Ginderachter alias de Laderrière (Asse 1522 – Mechelen 1591). Een biografie*, in *Ascania*, jg. 47, nr. 2, 2004, p. 33- 84. Idem in: *Ascania bibliotheek*, nr. 75, Asse, 2004, 52 p., met als bijlagen de genealogische schetsen van de families Van Ginderachter, Van Battel en Van der Jeught.

⁶

F. VAN DER JEUGHT, *De Koninklijke Buskruitfabrikanten en hun buskruitproductie te Mechelen in de 16de eeuw*, in *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, dl. 95, Mechelen, 1992, p. 97-129.

F. VAN DER JEUGHT, *Een koninklijk buskruitfabrikant te Mechelen uit het Land van Asse in de 16de eeuw (deel I)*, *Ascania*, nr. 1, 1996, p. 7-24; id. (deel II), *Ascania*, nr. 2, 1996, p. 49-71.

F. DE SMEDT, *Het manuaal van Peeter Verhasselt, pastoor van Mazenzele (1538 – 1557). Het landelijke leven in de 16de eeuw*, *Ascania bibliotheek* nr. 69, Asse, 2000. Zie de index op de persoonsnamen p. 675 en 676.

⁷

Voor de uitgebreide biografische notities zie:

G. VAN DOORSLAER, o.c., dl. 20, p. 344; id., dl. 22, p. 312 – 333 (over Jacob Wagevens), id., dl. 23, p. 25 – 31.

G. VAN DOORSLAER, *Les Waghevens, fondeurs de cloches*, overdruk uit *Annales de l'Académie Royale d'Archéologie de Belgique*, Antwerpen, 1908, p. 14 – 17, 55, 56, 58, 155 en 156.

Fierens, die gehuwd was met Jacob Wagevens (°ca. 1500 - †1574), de bekende klokgieter van Mechelen. Hij bewoonde het huis met atelier *Den Gulden Roomer* in de Sint-Katelijnestraat op de hoek van het Sint-Katelijnekerkhof.⁸ Adriaen Steylaert kreeg zijn opleiding van Jacob Wagevens en zou na diens overlijden het atelier verderzetten en ook zijn intrek nemen in *De Gulden Roomer*.

In 1554 stelde Adriaen zijn testament op. Hij was ziek. Zijn beide ouders waren overleden. Als zijn enige erfgenaam duidde hij zijn *moijken* Kathelijne Steylaert aan indien hij zou overlijden zonder wettige nakomelingen.

Adriaen Steylaert zou de testamentaire voogd worden over de minderjarige kinderen van Cecilia Wagevens (†1564) en Henrick Smout. Cecilia was het enige kind van Jacob Wagevens.

Adriaen Steylaert huwde Maijken (Maria) Van den Dijcke. Op 1 februari 1565 lieten zij voor de Mechelse notaris hun testament opmaken. Adriaen was toen opnieuw ziek. Franchois Van den Dijcke en Jacob Wagevens zouden de voogden over hun kinderen worden. Adriaen herstelde. Zijn gezin telde zeker 5 kinderen, allen gedoopt in de Sint-Katelijnekerk. Jacob Wagevens was de doopheffer over hun dochter Catharina (°21 juli 1566). Clara Van den Dijcke en Baijken Van den Dijcke waren respectievelijk de doopheffers van Adriaen (°16 december 1569) en Jacop (°6 juli 1572). De twee jongste dochters waren Lijsken (°30 juni 1576) en Marie (°13 maart 1578).

Maijcken Van den Dijcke overleed vóór 1580. Wellicht was zij op één of andere manier verwant met de koninklijk buskruitfabrikant Ghillain Van den Dijcke (†1573) en dus ook met Johanna Van den Dijcke, de echtgenote van Matheus Van der Jeught. Hiervoor vond ik evenwel (nog) geen sluitend bewijs.

Op 19 januari 1580 hertrouwde Adriaen Steylaert met Clara Van Middeldonck. Op 7 juni 1580 werden Jasper Van den Dijcke en Philips Van Itegem aangesteld als voogden over zijn kinderen uit zijn eerste huwelijk.

Adriaen Steylaert zou ongeveer een jaar later overlijden. Op 6 november 1592 werd Jan De Lathouder beëdigd als voogd over zijn dochter Marie. Zijn medevoogd was Peeter Van den Dijcke. Jan De Lathouder (°ca. 1551) was oudekleerkoper van Mechelen en was in 1579 gehuwd met Johanna Smout, de dochter van hogervermelde Henrick Smout en Cecilia Wagevens. Jan De Lathouder zou de nalatenschap van Adriaen Steylaert behartigen.

In de literatuur zijn van Steylaert, afgezien van de klok voor de Sint-Martinuskerk voor Asse uit 1576, verschillende klokken bekend, waarvan er nog bewaard zijn gebleven. Hierna een chronologisch overzicht:⁹

8

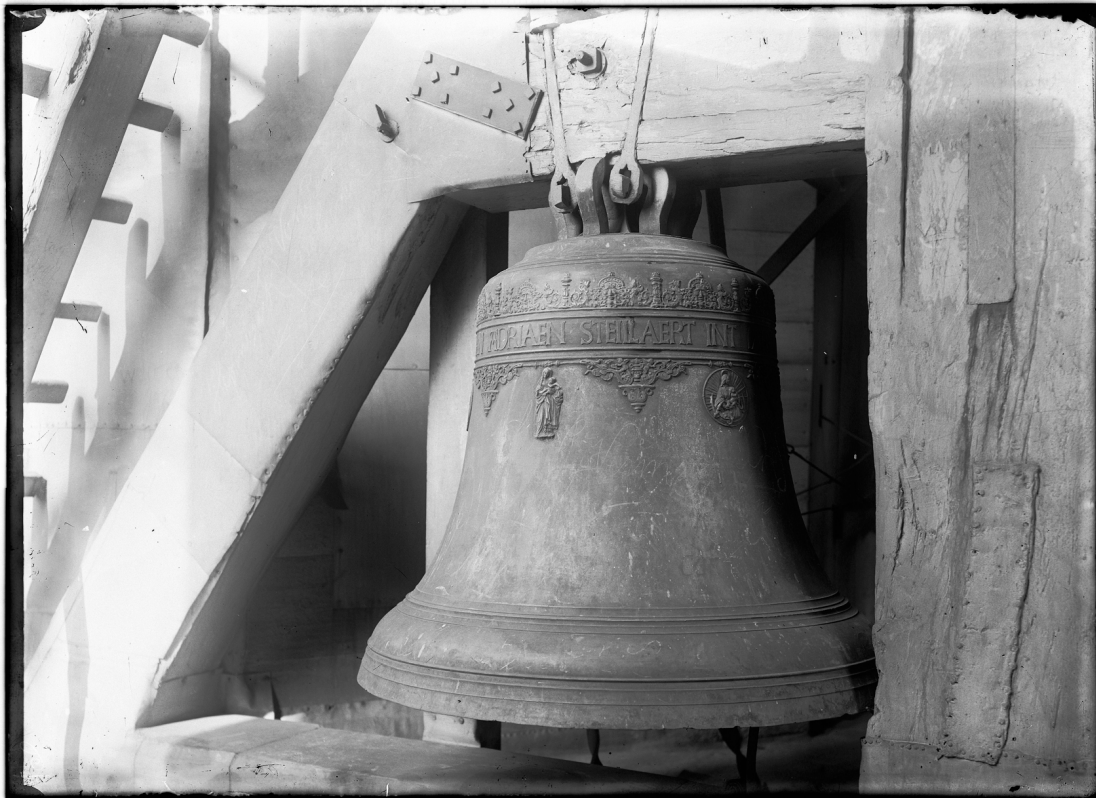
F. VERMOORTELT, *Mechelen, Sint-Romboutstoren en zijn beiaarden*, Brugge, 1987, p. 73. De auteur vermeldde ten onrechte de huisnaam *De Roeze* en als huisnummer, het nr. 87. Het hoekhuis van de Sint-Katelijnestraat met het Sint-Katelijnekerkhof is nu (2014) het nr. 78.

9

G. VAN DOORSLAER, o.c., dl. 23, p. 27 – 31.

G. VAN DOORSLAER, *Les Waghevens*, oc., p. 155, 156 en 169.

- In 1563 de klok *Pieter* alsook een luidklok, een uurklok en 13 *wekkers* voor het nieuwe klokkespel voor de parochiekerk van Hulst (nu Nederland).
- 1564: *Jacob* voor de San Lorenzokerk in Madrid.
- 1564: *Gielis* die nu nog deel uitmaakt van de historische beiaard in de Sint-Romboutstoren. Deze klok is 88 cm hoog, heeft een diameter van 106 cm, weegt ca. 860 kg en is versierd met mooie medaillons en reliëffiguren in een dubbele fries.

De klok *Gielis* die deel uitmaakt van de historische beiaard (als klok nr. 11 – Si-bemol op klavier) in de Sint-Romboutstoren.

(Foto: Regionale Beeldbank Mechelen, nr. SME003000057)

E. VAN AUTENBOER, o.c., p. 142 en 143.

G. VAN DEN BERGH, *Kort overzicht van de twaalf klokgieters die de beiaard van Sint-Romboutstoren goten*, in *Beiaardrecitals Mechelen 1976*, uitgave van de Koninklijke Beiaardschool 'Jef Denyn', Mechelen, 1976, p. 20 en 21.

F. VERMOORTELT, o.c., p. 73 en 74.

M. VAN BETS & K. DECOSTER, *De Mechelse klokkengieters*, Mechelen, 1998, p. 58 – 59.

F. VANDENBOSSCHE, *Merchtem, kerk en parochie O.L.Vrouw-ter-Noodt*, uitgave van Heemkring Soetendaelle, Merchtem, 1989, p. 49.

P. FEYTENS, *De klokken in de kerk van O.L.Vrouw-ter-Noodt te Merchtem*, uitgave van de Heemkring Soetendaelle, Merchtem, 2003.

M. LEJEUNE, *Historische Mechelse klokken teruggevonden in het begijnhof van Diest*, in 't Schipke, driemaandelijks tijdschrift voor en door de studenten van de Koninklijke beiaardschool Jef Denyn, jg. 21, nr. 3, Mechelen, 2004, p. 17 – 19.

- 1566: 13 voorslagklokken voor de Oude kerk in Amsterdam, gegoten samen met Jacob Wagevens.
- 1566: *Peeter* voor de N.H. kerk in Zwartsluis (nu Zwartewaterland in Nederland).
- 1570: een klok voor de Sint-Bartholomeuskerk van Merksem.
- 1571: *Maria* voor de N.H. kerk van Zoetermeer (nu Nederland).
- 1572: vier klokken voor de kerk van Merchtem: *Adriaen* (woog 391 pond), *Franchoy*s (400 pond), *Katelijne* (823 pond) en *Peeter* (3.461 pond).
- 1574: een klok voor de N.H. kerk van Hees en een klok voor de N.H. kerk van Neerbosch (nu Nederland).
- 1577: *Iacop* voor de kapel van Seton (U.K.).
- 1577: *Jhesus* voor de Sint-Catharinakerk in het Begijnhof van Diest. Deze klok wordt nog dagelijks geluid. Zij is 0,47 m hoog en heeft een diameter van 0,47 m. Haar toonhoogte is een *la*.
- 1597: een luidklok voor de N.H. kerk te 's Heer Hendrikskinderen (in Goes, nu Nederland).
- s.d.: een klok voor Wolfenbüttel (ten zuiden van Braunschweig in Duitsland).

Er kan nog vermeld worden dat Adriaen Steylaert in 1577 een contract afsloot met de Stad Groningen voor de levering van een beiaard, maar of deze effectief werd geleverd is niet duidelijk.

Steylaert produceerde ook ander kopergieterwerk zoals tafelbellen en vijzels. De Stedelijke Musea van Mechelen bewaart in haar collectie vijf tafelbellen. Deze fraaie “Orpheus-klokjes” of schelletjes maakten volgende de overlevering deel uit van een reeks van tafelbelletjes die in gebruik waren bij de Grote Raad in de 16de eeuw.¹⁰ Het Begijnhofmuseum van Turnhout bezit in haar collectie een mooie vijzel.¹¹

Van Doorslaer noteerde dat Adriaen Steylaert voornamelijk een klokgieter was, maar dat hij niettemin ook artilleriestukken goot. De auteur verwees daarvoor naar een publicatie van Paul Henrard uit 1889, die een kanon vermeldde uit 1579 dat Steylaert had gegoten.¹²

¹⁰

In de inventaris van de collectie van de Stedelijke Musea Mechelen zijn de tafelbellen gekend onder de nummers Met0298, Met0343, Met0363, Met0365 en Met0369.

Zie: http://museumcollectie.mechelen.be/adlib_4/brief.aspx

M. LEJEUNE, *Historische Mechelse klokken...*, o.c. p. 18.

¹¹

In de inventaris van de collectie van het Begijnhofmuseum – TRAM 41 (Turnhoutse Route Archief en Musea) is de vijzel geregistreerd onder het objectnummer B1026.1-2.

¹²

Adriaen Steylaert: eerder kanongieter dan klokgieter

Bij het ontsluiten van de akten van de Mechelse notaris Matheus De Nielis uit 1592 kwamen attestaties aan het licht die duidelijk het vermoeden tegenspreken dat Steylaert vooral klokgieter zou geweest zijn.¹³ De inhoud van deze documenten was onbekend in de literatuur over Adriaen Steylaert (en Jacob Wagevens).

Op 14 juli 1592 legden Jacob Keijnooge, 70 jaar en Jan Van Roije, 80 jaar een verklaring af op verzoek van Jan De Lathouder. Zij beschreven dat het atelier van de gieters met een grote poort uitgaaf op het Sint-Katelijnekerkhof en dat zij regelmatig met twee of drie paarden grote klokken en geschut op een slede over het kerkhof trokken om dan in de Sint-Katelijnestraat verder hun weg te vervolgen. De aanvoer van hout, leem en andere materialen gebeurde langs hetzelfde traject over het kerkhof. Jan Van Roije verduidelijkte dat *hij attestant oock heeft gesien dat Adriaen Steijllaerts, die naerde doot van voorscreven Wagewijns tvoorscreven huijs heeft bewoont, ende hem meestendeel geneerde met groot geschut te ghieten, oock deur de zelve groote poorte met twee oft meer peerden over het zelve kerckhoff heeft doen vuytbringhen tot op de strate voorscreven zijn gegoten groff geschut*. Beide getuigen waren naaste bureu. Aansluitend bevestigden Jan Walrave en zijn echtgenote Baijcken De Monte de vorige attestaties. Zij woonden op het Sint-Katelijnekerkhof. Jan Walrave verklaarde nog dat hij eertijds Jacob Wagevens, die zijn neef was, bij het gieten van klokken had geholpen.

Tot slot kan uit de literatuur over de activiteiten van Adriaen Steylaert als geschutgieter toegevoegd worden dat hij enkele jaren na de levering van klokken aan Hulst in 1563, ook aan deze stad een *valckenette* (falkonet) en 10 ijzeren *bassen* leverde.¹⁴

Nawoord

Door opnieuw twee notariële akten uit 1592 na te kijken naar aanleiding van de levering in 1576 door Adriaen Steylaert van een klok voor de Sint-Martinuskerk van Asse, kwamen enkele nieuwe en verrassende elementen aan het licht.

Ik toonde aan dat in de 16de eeuw er nauwe (familie)banden waren tussen Asse en Mechelen, die een plausibel antwoord geven waarom de afvaardiging uit Asse vergaderde ten huize van Jan Van Battel om een regeling te treffen over de verdere

P. HENRARD, *L'artillerie en Belgique*, in *Annales de l'Académie Royale d'Archéologie de Belgique*, 4de Serie, dl. V, Antwerpen, 1889, p. 259.

G. VAN DOORSLAER, o.c., dl. 23, p. 344 en 379 (de auteur vermeldde foutief 1885 i.pl.v. 1889 als jaar van publicatie van *L'artillerie en Belgique* in de *Annales*).

¹³

S.A.M., notaris M. De Nielis, nr. 1.326, f° 206r – 207v, 14 juli 1592 en id., f° 207v – 208v, 14 juli 1592.

¹⁴

J. ADRIAANSE, *Gedenkboek der Hulstersche Stede 1880 – 1930*, Amsterdam, 1930, p. 91, vermeld in: E. VAN AUTENBOER, o.c., p. 143. Een falkonet was een licht kanon. Bassen waren kleine, uit brons gegoten stukken geschut, die een projectiel van ongeveer 3 *once* afvuurden, meestal gemonteerd op de boord van een schip (1 *once* = 0,028 kg Mechelse maat).

betaling van de klok. Ze geven een verklaring waarom Matheus Van der Jeught zich borg stelde.

Wellicht was er ook een familieband tussen Maijcken Van den Dijcke, de echtgenote van Adriaen Steylaert en Gillain Van den Dijcke, de koninklijk buskruitfabrikant in Mechelen. Hij was de vader van Johanna, gehuwd met Matheus Van der Jeught, zijn latere opvolger in dit ambt vanaf 1573. Viel daarom de keuze op Adriaen Steylaert voor de levering van een nieuwe klok in 1576 voor de kerk van Asse? Er was in die periode toch ook Peeter (II) Van den Ghein (†1598), klokgieter van Mechelen, die heel bekend en succesvol was? Of werd voor Steylaert gekozen, omdat hij eigenlijk artilleriegieter was, zoals geattesteerd werd *in tempore non suspecto*, en hij daardoor professionele contacten had met de koninklijke buskruitfabrikanten. Geschut werd getest met buskruit (en omgekeerd).

Adriaen Steylaert, die was opgeleid door de bekende klokgieter Jacob Wagevens en waarmee hij heeft samengewerkt, was ook klokgieter.

Zijn klok *Gielis* die deel uitmaakt van de historische beiaard van de Sint-Romboutstoren is daar een mooi voorbeeld van. Wellicht geeft zij ons vandaag een goed idee hoe fraai de klok uit 1576 voor de kerk van Asse wel is geweest.

Mechelen, 5 januari 2015.

François Van der Jeught

Bijlage 1: Transcriptie van de akte van 1 juni 1592 (S.A.M., notaris Mattheus De Nielis. nr. 1.326, f° 198r – 199r, 8 juni 1592.

f° 198r

*Opden 1^{en} dach der maent van junius anno 1592 zoo zijn voor
mij notario ten exercitien van dien etc. ende de getuijgen ondergescreven
personelijcken gecompareert deersame personen Gielis
Schuttenaer, Laurens De Greve, kerckmeesters van de kercke van Assche
ende Hendrick Van den Driessche, costere ende cleck van de voorscreven
prochie, Franchois Baillu, Jan Van den Wijngaerde, Peeter De
Meestere, Gijsbrecht Van der Burcht, Martin Meerte ter
eendre, ende Jan De Lathoudere over ende inde naeme
van de kinderen ende erffgenaemen Adriaen Steillaerts ten andere
zijde, de welcke zijn overcommen aengaende de
clocke die meester Adriaen Steijlaert gemaect heeft
tot behoeff van de voorscreven kercke, ende dat aengaende
de somme van een hondert achtenveertich gulden thien*

*stuvers, als reste van j^c lxxij gulden begrepen inden
contracte twelcke de voorleden kerckmeesters met
heeren Jannen De Greve presbyter ende rentmeester der voorscreven
kercke ende voorscreven Steijlaert opden 24 januarij 1576
verleent hadden, te wetene dat zij hem van de voorscreven
somme hebben de voornoemde De Lathouder betaelt gereet
twelff gulden over derde part die zijlieden eerste
comparanten ende elcken van hun besundere zonder eenige
devisie hebben geloeft hem Lathouder thalff ougst
alsdan voorts gereet op te bringen, ende resterende
twee deelen in andere twee paijementen dan off
deerste vallen zal te Kersmisse naestcommende ende het
tweede te Bammisse daernaer volgende met zulcken verstande
dat bij zoo de voorscreven eerste comparante lieten een van
beede de voorgaende gedenomineerde tijden overstrijcken*

f° 198v

*den tijt van twee maenden, dat alsdan de geheele
somme zal verschenen wesen, al twelcke van alsnu
sorteren zijn vulcommen effect, bij zoo verre zijlieden
eerste comparanten nu den maendage naestcommende
binnen dese stadt nijet en compareren ende bij auctoriteijt
van de weth nijet een andere contract aene en gaen
metten tweeden comparanten tot zijns tweeden comparants
contentemente voor de vulcomminge van al tgene voorscreven,
zoo heeft meester Mattheus Van der Jeucht, die daertoe
oock voor gecompareert es hem borge ende als
principael verbonden, ende dese schult als voor zijn
propre ende eijgen schult den voorscreven De Lathoudere
inde maniere voorscreven geloeft op te bringen, van al
twelcke voorscreven hebben de voorscreven eerste comparanten
de voorscreven meester Mattheus geloeft ende geloven bij desen
costeloos ende schadeloos te indempneren ende dat
oock als vooren elcken van hun in solidum, ende
zijn de voornoemde eerste comparanten voor zoo veele
dat aengaet de voorscreven geloeft indempniteit
ende de voornoemde Mattheus beroerende de voorscreven belofte
van de vulcomminge van desen contracte te vreden hem
voor de weth alhier te laeten condempneren, tot
welcken eijnde de voornoemde eerste comparanten
hebben gedenomineert meester Adolph Van den Venne
ende de voornoemde Mattheus, Pieter De Nielis, omme
bij hun ofte een van hun inde naeme van de voorscreven comparanten
in tgene voorscreven te laeten condempneren, gelovende
de voorscreven comparanten ende elcken van hun in solidum
voor goet, vast ende van weerden te houden nu ende*

f° 199r

*ten eeuwigen dagen al tgene bij de voorscreven procureurs
ofte elcken van hen hier inne gedaen ende geprocureert
zal wesen, onder het verbant van hun respective
persoonen ende goeden, present ende toeckomende. Aldus gedaen
ten dage, maende ende jaere voorscreven Int Groenhuijs op de
Hoochstrate, ten presentie van Ambrosius Van de Venne
ende Peeter Van den Geijne als getuighen hier toe geroepen ende
sonderlinge gebeden. Ende tot meerder vasticheijt van
tgene voorscreven, zoo hebben de voorscreven eerste comparanten mette
voorscreven borge de minute deser met henne namen
onderhanteekent mij present.*

Bijlage 2: Transcriptie van de akte van 1 december 1592 (S.A.M., notaris Peeter De Munter, nr. 1.307, f° 425r – 425v, 1 december 1592).

f° 425r

*Op heden den ersten dage decembris anno 1592 voor mij etc.
comparereren Ambrosius Van de Venne, clerck van de oudecleercoopers
out ontrent Lx jaeren, heeft ter instantie van Jan De Lathouwer
geattesteert dat inden zomer lestleden onbegrepen vande
justen tijd hij met eenige andere bij ende present geweest is
ten huijse Jans Van Battele genaemt Tgroenhuijs op de
Hoochstrate alhier, alwaer vergadert waren de voorscreven Lathouwer*

f° 425v

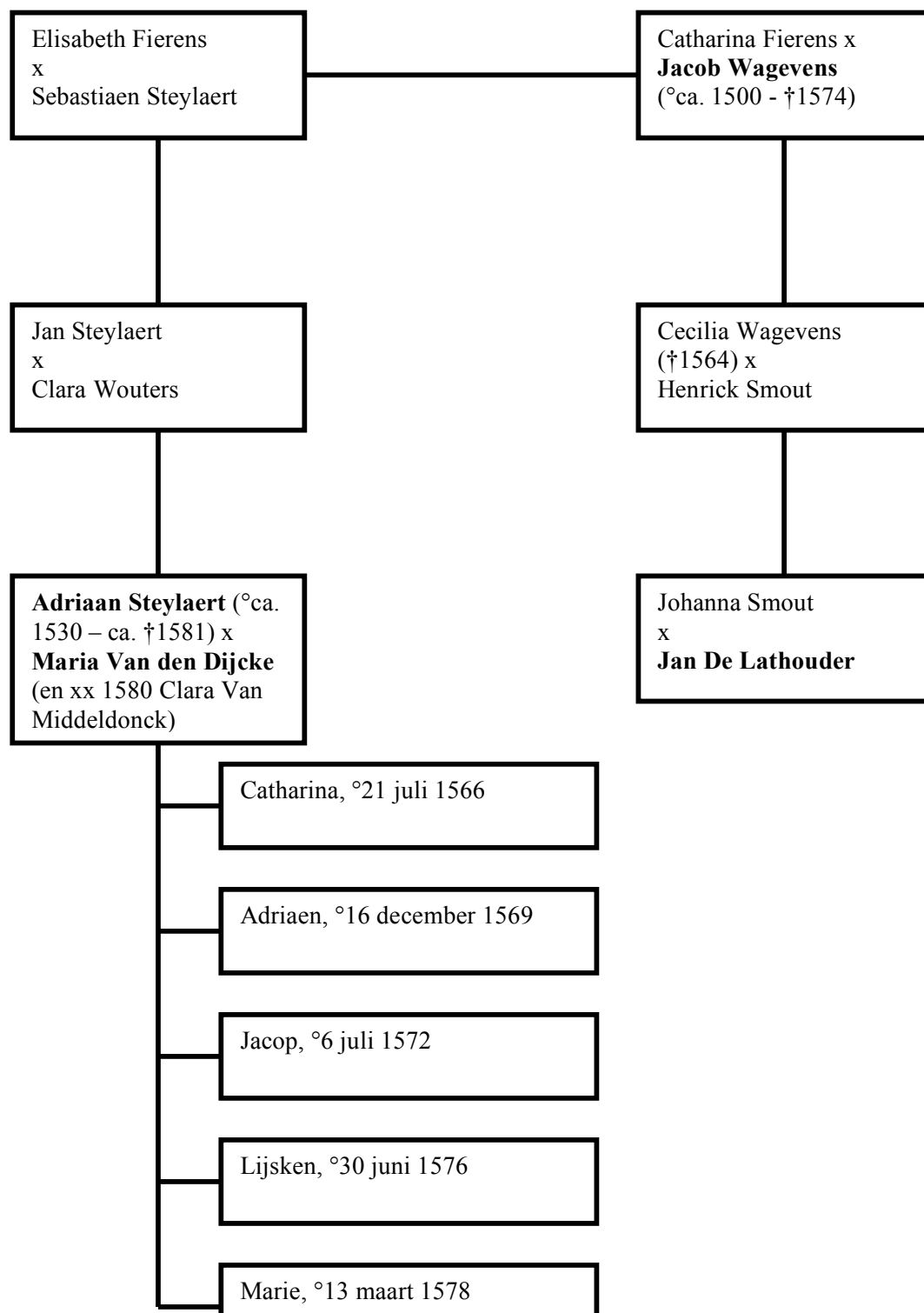
*als momboir van de kinde wijlen Adriaens Steijlaerts ter eenre
ende zekere wethouders metsgaders kerckmeesters ende andere ingezetenen
van Assche, daeronder oic heurlieder clerck ende coster ter andre
zijde, hebben de zelve partijen gemaect de accordt van
bij atterminatie¹⁵ te betalen den voorscreven Lathouwer de somme
van j^c xlvij gulden ende zekere stuvers die reste van zekere clocke bij
den voorscreven wilen Steijlaert eertijden der kercke van Assche
voorscreven geleverd ende daervoor meester Matheus Van der Jeught
aldaer oic op de zijde van die van Assche gecompareert wesende
hem constitueert borge als principael, van welcken
accorde werdt bij meester Matheus De Nielis
notaris gescreven ende gestipuleert een instrument ende
bescheedt mitsgaders bij die van Assche voornoemd ende Van der
Jeught onderteeckent, nademael oic zijlieden met den
voorscreven heurlieden clerck ende coster tselve alvoren gelesen
hadden ende verclaert tselve wel ende alzo waerachtig te
wesen, heugende hem attestant mede dat de voorscreven meester*

15

Oude rechtsterm: uitstel van betaling tot zeker tijdstip.

Mattheus Van der Jeught alsdoen demonstreerde ende wees op eenen persoon van die van Assche voorscreven, ten contemplatie ende lieffde van welcken persoon hij verclaerde borge te blijven ende om nijemanden van d'anderen. Actum domi mei, present Bernard Van Ghestele ende Cornelis Gheens getuigen.

Bijlage 3: Genealogische structuurschets van de familie Wagevens – Steylaert

Bijlage 4: Genealogische structuurschets van de families Van der Jeught, Van Ginderachter en Van Battel.

